

ANEKS 1

TRANSFERTA E PAKUSHTËZUAR, FORMULA E NDARJES SË FONDEVE, KRITERET DHE KOEFICIENTËT E VITIT 2019

1. Transferta e pakushtëzuar

Transferta e Pakushtëzuar (TP) rregullohet nga Ligji nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, i cili përcakton madhësinë dhe mënyrën e ndarjes për Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore (NJVV). Si rregull i përgjithshëm, transferata e pakushtëzuar ka për qëllim t’u sigurojë njësitë të vetëqeverisjes vendore diferencën mes kostos së ushtrimit të funksioneve (nevojat për shpenzime) dhe të ardhurave që ato krijojnë në mënyrë të pavarur (kapaciteti fiskal). Duke qenë se NJVV-të janë të ndryshme për sa i përket nevojave dhe kapacitetit fiskal, në një sistem efikas dhe të drejtë të ndarjes së transfertës së pakushtëzuar duhet të merren parasysh diferencat tek të dy dimensionet.

Për vitin 2019, Transferata e Pakushtëzuar përbëhet nga:

- a) **Pjesa e Përgjithshme** që rezulton nga zbatimi i pikës 2 të nenit 23 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, i cili përcakton se madhësia e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2019 është 1% e Produktit të Brendshëm Bruto të parashikuar për vitin 2019, që rezulton të jetë 17.5 miliard lekë; dhe
- b) **Pjesa Sektoriale** prej 7.4 miliard lekë nga shtesa që rezulton si pasojë e zbatimit të pikës 3 të nenit 95 të Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”, për përfundimin e periudhës tranzitore për financimin me transferata specifike të funksioneve të decentralizuara nga ky ligj, dhe zbatimi i pikës 4 të nenit 23 të Ligjit 68 datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore” që rregullon konvertimin e transfertave specifike për funksionet e decentralizuara rishtazi në nivel vendor në transfertë të pakushtëzuar sektoriale.

Në përfundim, në transfertën e pakushtëzuar të parashikuar për vitin 2019, që rezulton nga përcaktimi ligjor i madhësisë minimale prej 1% të PBB-së ose prej 17.5 miliard lekë, do të shtohen edhe fondet prej rreth 7.4 miliard lekë, për financimin e funksioneve të reja të cilat për periudhën 2016-2018, janë financuar nëpërmjet transfertave specifike. Duke filluar nga 1 janari 2019, transfertat specifike kthehen në transferata të pakushtëzuara sektoriale të cilat përdoren në autonomi nga njësitë e vetëqeverisjes vendore. Në përfundim, për vitin 2019, transferata e pakushtëzuar do të jetë 24.9 miliard lekë.

Formula e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar përcaktohet në nenin 24 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”. Formula identifikon nevojat për shpenzime të bashkive duke u bazuar tek popullsia relative, dendësia e popullsisë (që reflekton diferencat në koston e ushtrimit të funksioneve ndërmjet bashkive) dhe tek numri faktik i fëmijëve në kopshte dhe nxënësve në shkollat 9-vjeçare dhe të mesme në çdo bashki. Përveç ekualizimit të kostove të shërbimeve që bëhet nëpërmjet komponentit të dendësisë, formula e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar sjell edhe ekualizimin e kapacitetit fiskal (të matur nga të ardhurat faktike nga taksat e ndara ndërmjet qeverisë qendrore dhe asaj vendore), të cilat mbledhen dhe u transferohen plotësisht ose pjesërisht bashkive nga administrata tatimore qendrore. Ekualizimi fiskal bazohet në të ardhurat faktike nga tatim fitimi i biznesit të vogël, nga taksa vjetore e automjeteve të përdorura dhe taksa e kalimit të pasurisë për pasuritë e paluajtshme të shitura nga personat juridikë.

2. Shuma totale e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2019

Në zbatim të pikës 2 dhe 4 të nenit 23 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, dhe pikës 3 të nenit 95 të Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”, **madhësia e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2019 është 24,938 milionë lekë**, dhe përbëhet nga pjesa e përgjithshme e lidhur me 1% të Produktit të Brendshëm Bruto dhe pjesa sektoriale që mbulon funksionet e decentralizuara në vitin 2016.

Transferta e pakushtëzuar për një bashki ose qark është e barabartë me shumën përkatëse që rezulton nga aplikimi i formulës për shpërndarjen e transfertës së pakushtëzuar për bashkitë dhe qarqet sipas parashikimit të Ligjit nr. 68 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, datë 27.04.2017 dhe fondeve të ndara sipas çdo bashkie për funksionet e transferuara (decentralizuara) në vitin 2016.

	TOTALI I TRANSFERTËS SË PAKUSHTËZUAR (PJESA 1 + PJESA 2)	24,938,360,000
I	Pjesa e Përgjithshme – Ligji për Financat e Vetëqeverisjes Vendore	17,527,360,000
1	Produkti i Brendshëm Bruto i parashikuar për vitin 2019	1,752,736,000,000
2	Transferta e pakushtëzuar për vitin 2019, në % ndaj PBB-së të parashikuar	1%
3	Transferta e Pakushtëzuar për vitin 2019, në Lekë	17,527,360,000
4	Transferta e pakushtëzuar për tu shpërndarë sipas formulës në vitin 2019, pas zbritjes së fondeve si më poshtë:	15,990,402,548
5	<i>Fondi rezervë</i>	<i>100,000,000</i>
6	<i>Fondet për Konviktet dhe Qendrat e Shërbimeve Sociale</i>	<i>588,964,712</i>
7	<i>Fondet për rrugët rurale të transferuara nga Qarqet tek Bashkitë</i>	<i>520,992,740</i>
8	<i>Mbështetje për reformën në financat e arsimit parashkollor</i>	<i>327,000,000</i>
II	Pjesa Sektoriale – Funksionet e Decentralizuara me Ligjin “Për Vetëqeverisjen Vendore”.	7,411,000,000
1	<i>Fondet për personelin mësimor në kopshte në arsimin parashkollor</i>	<i>3,609,018,000</i>
2	<i>Fondet për personelin mbështetës në kopshte dhe arsimin parashkollor</i>	<i>1,018,729,000</i>
3	<i>Fondet për personelin mbështetës në arsimin parauniversitar</i>	<i>470,375,000</i>
4	<i>Fondet për personelin dhe shpenzimet operative për funksionin e mbrojtjes nga zjarri</i>	<i>1,135,209,000</i>
5	<i>Fondet për personelin dhe shpenzimet operative për funksionin e administrimit të pyjeve</i>	<i>310,941,000</i>
6	<i>Fondet për personelin dhe shpenzimet operative për funksionin e ujitjes dhe kullimit</i>	<i>847,538,000</i>
7	<i>Fondet për qendrat e shërbimeve sociale</i>	<i>19,190,000</i>
III	Transferta e pakushtëzuar për tu shpërndarë me formulë në vitin 2019 (I.4+I.8+II.1)	19,926,420,548

Pjesa e Përgjithshme e Transfertës së Pakushtëzuar (TP) për vitin 2019 është 1% e Produktit të Brendshëm Bruto (PBB) të parashikuar për vitin 2019, ose 17,527,360,000 Lekë, 6.1 % ose rreth 1 miliard lekë më shumë se në vitin 2018. Gjithsej transferta e pakushtëzuar që shpërndahet nëpërmjet formulës është 15,990,402,548 lekë, pas zbritjes së fondeve për konviktet, shërbimet sociale, bashkitë të regjistruara në Listën e Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s, për rrugët rurale dhe për mbështetjen e reformës në arsimin parashkollor. Deri para vitit 2016, fondet për konviktet, shërbimet sociale dhe bashkitë në Lisën e UNESCO-s, inkorporoheshin në transfertën e pakushtëzuar përfundimtare të bashkive respektive. Me hyrjen në fuqi të formulës së re të ndarjes së transfertës së pakushtëzuar, meqenëse ndarja e fondeve për këto funksione nuk ishte pjesë e formulës, për të rritur transparencën këto fonde janë nxjerrë jashtë totalit të transfertës që ndahet me formulë. Duke filluar nga viti 2016, këto fonde paraqiten vetëm tek bashkitë përfituese si transfertë e pakushtëzuar, sikurse paraqitur në **tabelën nr. 3** pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2019. Në totalin e transfertës së pakushtëzuar përfshihen edhe fondet për mirëmbajtjen e rrugëve rurale, që nga 2016 kanë kaluar nga këshillat e qarqeve tek bashkitë. Gjithashtu, fondet për këtë funksion nuk ndahen sipas formulës së transfertës së pakushtëzuar dhe

paraqiten të veçanta për bashkitë përfituese në tabelën nr. 3 pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2019.

Në vitin 2019, në zbatim të nenit 28 dhe 37 të Ligjit nr. 69, datë 21.06.2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar”, nenit 23 të Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”, nenit 23 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, do të ndërmerret një reformë në sistemin e financave të arsimit parashkollor duke e harmonizuar sistemin me praktikën më të mira ndërkombëtare në financimin e kopshteve. Kjo reformë pritet të sjellë një përmirësim të rëndësishëm në cilësinë e arsimit parashkollor në vendin tonë duke sjellë rritjen e numrit të edukatoreve. Kostoja e reformës është 327 milion lekë dhe do të mbulohet nga rritja e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2019.

Pjesa Sektoriale e Transfertës së Pakushtëzuar përfshin financimin për funksionet e reja të transferuara në nivel vendor në vitin 2016 sipas Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”. Fondet për këto funksione nuk ndahen sipas formulës së ndarjes së transfertës së pakushtëzuar të përcaktuar në nenin 24 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”. Fondet për këto funksione ndahen për çdo funksion dhe për çdo bashki, sipas kriterëve specifike të përcaktuara në Aneksin nr. 4 dhe në kolonat e veçanta në tabelën nr. 3, pjesë përbërëse të ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2019.

Buxheti i vitit 2019, shënon fillimin e një reforme të rëndësishme në sistemin arsimor dhe vendos një standard të ri në arsimin parashkollor. Duke filluar nga viti 2019, konform kuadrit ligjor në fuqi dhe praktikave më të mira ndërkombëtare, fondet për arsimin parashkollor do të ndahen kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve me moshë 3-6 vjeç, si treguesi më i mirë i nevojës për shërbim dhe pjesërisht do të bazohet në sistemin aktual të ndarjes së fondeve sipas numrit të edukatoreve të transferuara në vitin 2016 deri në 2018. Më specifikisht, duke filluar nga janari i vitit 2019, 60% e fondeve për pagat e edukatoreve do të ndahen mbi bazën e numrit të fëmijëve të regjistruar në kopshte dhe 40% mbi bazën e numrit të edukatoreve pranë këtyre kopshteve. Kjo reformë siguron një ndarje më të mirë të fondeve, duke u bazuar në numrin e fëmijëve që duhet t’u ofrohet edukimi parashkollor, por njëkohësisht siguron një tranzicion gradual që minimizon kostot, duke ruajtur 40% të kriterit të sistemit aktual. Reforma është plotësisht në përputhje me parashikimet e nenit 28 dhe 37 të Ligjit nr. 69, datë 21.06.2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar” dhe praktikën e mira ndërkombëtare që rekomandojnë një ndarje të fondeve, kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve. Ndryshimi i sistemit të ndarjes së fondeve për arsimin parashkollor në vendin tonë përbën një domosdoshmëri, pasi sistemi aktual nuk reflekton në mënyrë të saktë ndryshimet sociale, demografike dhe infrastrukturore që kanë ndodhur përgjatë më shumë se dy dekadave të fundit. Kjo domosdoshmëri njihet edhe nga legjislacioni aktual për arsimin parauniversitar në Shqipëri, i cili sugjeron një ndarje të fondeve, kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve.

Kjo reformë siguron:

- Uljen e madhësisë mesatare të grupeve/klasave të fëmijëve në kopshte nga raporti aktual mesatar 18 fëmijë për një edukatore në raportin 15 fëmijë për një edukatore.
- Shtimin e fondeve në ato bashki ku ka një nevojë reale për shtimin e numrit të edukatoreve duke ulur madhësinë maksimale të grupeve nga 26 apo 25 fëmijë për një edukatore në 18 fëmijë për edukatore, një parakusht për përmirësimin e cilësisë së edukimit për fëmijët nga 3-6 vjeç që ndjekin kopshtet publike. Shtimi i numrit të edukatoreve nënkupton edhe shtimin e kapaciteteve të shërbimit, duke ulur kështu nevojën për dërgimin e fëmijëve në kopshte private.
- Ruajtjen e fondeve aktuale për ato bashki të cilat rezultojnë të kenë një numër relativisht "të lartë" edukatorësh për numrin e fëmijëve të regjistruar në kopshte, krahasimisht me bashkitë e tjera.

- Një ndarje më të drejtë të fondeve për pagat e edukatoreve, duke zbutur diferencat ndërmjet bashkive përsa i përket raportit fëmijë për edukatore;

Kjo reformë, bën një ndarje më të drejtë të fondeve ndërmjet bashkive, zbut diferencat ndërmjet bashkive përsa i përket raportit “fëmijë për edukatore” dhe siguron fonde shtesë për ato bashki që kanë një nevojë imediate për rritjen e numrit të edukatorëve. Në vitin 2019, asnjë bashki nuk do të rezultojë me humbje nga kjo reformë. Bashkitë që rezultojnë të kenë një numër relativisht “të lartë” edukatorësh për numrin e fëmijëve të regjistruar në kopshte, dhe që kanë një madhësi mesatare të grupeve të fëmijëve me 6 apo 9 fëmijë për edukatore nuk do të kenë asnjë humbje pasi do të kompensohen plotësisht. E thënë ndryshe, këto bashki do të vazhdojnë të marrin të njëjtin nivel fondesh që kanë marrë në vitin 2018.

Në buxhetin e vitit 2019, do të ndahen me formulën e rishikuar të transfertës së pakushtëzuar 19,926,420,548 lekë, e cila përfshin edhe 3,609,018,000 lekë për personelin mësimor në arsimin parashkollor. Fondet e nevojshme për ushtrimin e funksioneve të reja të transferuara në vitin 2016, paraqiten në tabelën nr. 3, pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2019 dhe nuk pësojnë ndryshime në raport me vitin 2018.

3. Ndarja e Transfertës së Pakushtëzuar ndërmjet dy niveleve të Qeverisjes Vendore

Për vitin 2019, për financimin e funksioneve të veta Bashkitë marrin **97.5%** të totalit të transfertës së pakushtëzuar së parashikuar për t’u ndarë me formulë, ose **19,426,420,407 lekë**. Funksionet e reja të transferuara te bashkitë në vitin 2016, financohen nëpërmjet transfertave të pakushtëzuara sektoriale me kolona të veçanta në tabelën nr.3 pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2019. Fondet për arsimin parashkollor në këtë buxhet janë shpërndarë sipas një formule e cila mbështetet kryesisht në numrin e fëmijëve me moshë 3-6 vjeç.

Ndarja e Transfertës së Pakushtëzuar ndërmjet dy niveleve të Qeverisjes	Në përqindje	Vlera në lekë
Transferta e Pakushtëzuar për Bashkitë	97.5%	19,426,420,407
Transferta e Pakushtëzuar për Qarqet	2.5%	500,000,000

Për vitin 2019, Qarqet marrin **2.5 %** të transfertës së pakushtëzuar ose **500 milion lekë**. Në vijim të transferimit të funksionit të rrugëve rurale nga qarqet tek bashkitë, fondet e shpenzuara nga qarqet për këtë funksion i transferohen bashkive sipas tabelës nr. 3, pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2019.

4. Koeficienti i përshtatjes së të dhënave të popullsisë

Popullsia është një tregues i lidhur ngushtë me shpenzimet dhe nevojat për shërbime. Për rrjedhojë popullsia do të vazhdojë të mbetet kryesor për ndarjen e transfertës së pakushtëzuar ndërmjet njësive të vetëqeverisjes vendore.

Koeficienti i përshtatjes së të dhënave të popullsisë		30%
Banorë rezidentë efektivë = [CENSUS + (Regjistri i gjendjes civile – Census)*30%]		3,296,828

Të dhënat për popullsinë që përdoren në aplikimin e formulës bazohen kryesisht në të dhënat e Censurit të vitit 2011. Këtyre të dhënave u shtohet 30% e diferencës midis të dhënave të Censurit dhe Gjendjes Civile (të

vitit 2018) për secilën njësi të vetëqeverisjes vendore. Kështu, nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore sipas Censurit të vitit 2011 ka 30,000 banorë, ndërsa sipas Regjistrit të Gjendjes Civile rezultojnë të ketë 45,000 banorë, atëherë, numri i popullsisë së përdorur për alokimin e fondeve për këtë bashki do të jetë $30,000 + [(45,000-30,000)*30\%] = 34,500$ banorë të konsideruar rezidentë efektivë në atë njësi të vetëqeverisjes vendore. Në këtë mënyrë, popullsia rezidente rezultojnë rreth 3.3 milion banorë, nga 2.8 milion që raportohet nga Censuri dhe 4.4 milionë që raportohet nga Regjistri i Gjendjes Civile. Vlerësohet se një kompromis midis dy burimeve të të dhënave është i nevojshëm dhe rregullimi me 30% të diferencës midis të dhënave të Gjendjes Civile dhe Censurit amortizon ndryshimet në transfertë që do të pësonte një njësi nga kalimi nga një formulë në tjetrën.

5. Shpërndarja e transfertës së pakushtëzuar për Bashkitë.

Për vitin 2019, transfertat e pakushtëzuar e cila ndahet sipas formulës për 61 bashkitë është 19,426,420,407 lekë dhe do të ndahet sipas kriterëve të mëposhtme. Kriteret e shpërndarjes së fondeve në formulë kërkojnë të identifikojnë nevojat reale të shpenzimeve të njësisive të ndryshme të vetëqeverisjes vendore mbi bazën e popullsisë, dendësisë së popullsisë dhe numrit të fëmijëve në kopshte dhe nxënësve në shkollat publike 9-vjeçare dhe të mesme në territorin e një bashkie.

Në formulë, 64% e transfertës për bashkitë alokohet mbi bazën e popullsisë relative. Në vijim të rregullimit të numrit të popullsisë së Censurit duke i shtuar atij edhe 30% të diferencës midis të dhënave të Gjendjes Civile dhe të dhënave të Censurit, çdo njësi e vetëqeverisjes vendore merr një transfertë të pakushtëzuar prej 3,759 lekë, për çdo banor rezident në njësinë e vetëqeverisjes vendore.

Përbërja e transfertës së pakushtëzuar për bashkitë	19,426,420,407
Komponenti I: Ndarja sipas popullsisë (në përqindje)	64%
Transferta e pakushtëzuar që shpërndahet sipas numrit të banorëve rezidentë efektivë	12,392,322,039
Transferta e pakushtëzuar për frymë	3,759

Dendësia e popullsisë është një kriter tjetër që përdoret për shpërndarjen e transfertës së pakushtëzuar për bashkitë. Dendësia e popullsisë më e ulët është në bashkitë që përbëhen kryesisht ose plotësisht nga zona rurale dhe/ose malore. Ka një korrelacion të fortë mes njësisive të vetëqeverisjes vendore me dendësi të ulët dhe atyre sipërfaqja e të cilave është mbi 50% malore. Kështu koeficienti, “dendësi e ulët e popullsisë”, çon fonde shtesë në të njëjtin drejtim siç bënte formula e mëparshme e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar, nëpërmjet përdorimit të koeficientëve shtesë për njësitë vendore malore dhe në vështirësi financiare.

Në formulë 12 % e totalit të fondit për bashkitë, ndahet mbi bazën e dendësisë së popullsisë, e cila ndahet në kufij sipas tabelës së mëposhtme.

Komponenti II: Ndarja sipas dendësisë së popullsisë (në përqindje)	12%
Madhësia e Transfertës së Pakushtëzuar që shpërndahet sipas dendësisë së popullsisë	2,322,560,382
Mesatarja Kombëtare e Dendësisë së Popullsisë	116 banorë/km ²
Transferta për frymë nga densiteti i popullsisë	2,001 lek/banorë

Kufijtë e dendësisë së popullsisë si % ndaj mesatares kombëtare	Koeficientët e rregullimit	Numri i NJVV-ve përfituese	Dëndësia e popullsisë korresponduese	Popullsia në çdo grup	Popullsia e korrigjuar me koeficientin e rregullimit për çdo grup	Shuma e fondeve shtesë për çdo grup	
Kufiri 1	22%	2.32	10	25.6	115,812	268,685	537,648,170
Kufiri 2	44%	1.66	13	51.1	279,710	464,878	930,238,603
Kufiri 3	75%	0.90	10	87.1	347,453	312,707	625,739,327
Kufiri 4	110%	0.40	6	127.8	286,019	114,408	228,934,282
	>110%	0.00	0	0	0	0	0
Totali			39		1,028,994	1,160,678	2,322,560,382

Një njësi e vetëqeverisjes vendore me një sipërfaqe të madhe dhe një popullsi më të ulët, nënkupton, për të gjitha kushtet e tjera të barabarta, të ketë kosto më të larta të ofrimit të shërbimeve, rrugë më të gjata dhe shpenzime të tjera infrastrukturore që kushtojnë. Për të kompensuar njësitë me dendësi më të ulët për kostot më të larta të shërbimit janë krijuar 4 grupime të njësisive të vetëqeverisjes vendore sipas ngjashmërisë së madhe të dendësisë. Njësitë me dendësi më të ulët popullsie përfitojnë nga koeficientë shtesë më të lartë se ato njësi të cilat kanë një afërsi më të madhe të dendësisë me mesataren kombëtare. Nga ky kriter përfitojnë 39 njësi të vetëqeverisjes vendore, në të cilat banojnë 1,028,994 banorë rezidentë efektivë. Nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore ka një dendësi mesatare nën 22% të mesatares kombëtare, ose mesatarisht 26 banorë për km², atëherë popullsia e saj relative do të shumëzohet me 2.32. Nëse ka një dendësi midis 22% dhe 44% të mesatares kombëtare, atëherë popullsia e saj relative do të shumëzohet me një koeficient prej 1.66. Pra duke u afruar mesatares kombëtare, koeficientët vijnë duke u zvogëluar. Në përfundim numri i popullsisë për çdo grup dendësie, shumëzohet me koeficientin përkatës dhe transfertën për frymë prej **2,001 lekë** për banorë (që rezulton nga pjesëtimi i shumës prej **2,322,560,382 lekë** me popullsinë totale që rezulton nga aplikimi i koeficientëve për çdo grup).

Kriteri i tretë mbi të cilin ndahet transfertat e pakushtëzuar për bashkitë është numri i fëmijëve në arsimin parashkollor i kombinuar me numrin e personelit mësimor në arsimin parashkollor, dhe numri i nxënësve në shkollat publike nëntë-vjeçare dhe të mesme. Duke filluar nga viti 2019, në zbatim të pikës 4 të nenit 23 dhe nenit 24 të Ligjit 68 datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, formula e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar përditësohet për të akomoduar përfshirjen dhe ndarjen e fondeve për pagat e personelit mësimor në sistemin arsimor parashkollor. Në këtë kuadër, komponenti i arsimit i formulës së transfertës së pakushtëzuar do të ndajë gjithsej 24% e totalit të transfertës për tu ndarë me formulë, ose 4,711,537,986 lekë. Nga kjo shumë, 3,936,017,860 lekë janë të dedikuara për pagat e personelit mësimor në arsimin parashkollor. Fondet ndahen 60% mbi bazën e numrit të fëmijëve të regjistruar në kopshte dhe 40% mbi bazën e numrit të edukatoreve pranë këtyre kopshteve. Në krahasim me vitin 2018, fondet për pagat e personelit mësimor të arsimit parashkollor janë 327 milion lekë ose 9.1% më të larta.

Ndërkohë, pjesa prej 5% e totalit të transfertës, ose 774,520,127 lekë do të ndahet mbi numrin faktik të nxënësve në shkollat publike në çdo bashki, kundrejt totalit kombëtar të nxënësve. Bashkitë do të marrin një fond prej 1,869 lekë për çdo nxënës në territorin e tyre.

Komponenti III: Ndarja sipas numrit të fëmijëve dhe nxënësve (në %)	24%
Transferta e pakushtëzuar sipas numrit të fëmijëve dhe nxënësve, në lek	4,711,537,986
Vlera Për personelin mësimor në arsimin parashkollor, në lek	3,936,017,860

Sipas numrit të nxënësve në shkollat fillore dhe të mesme	774,520,127
---	-------------

6. Ekualizimi i transfertës së pakushtëzuar mbi bazën e të ardhurave nga taksat e ndara dhe në raport me transfertën e vitit të mëparshëm.

Për të siguruar një ekualizim horizontal efektiv të transfertës së pakushtëzuar ndërmjet njësive të vetëqeverisjes vendore në mënyrë që të merren në konsideratë kapacitetet e ndryshme fiskale ndërmjet tyre, në formulë llogaritjet bazohen mbi të ardhurat faktike nga taksat e ndara ndërmjet qeverisë qendrore dhe asaj vendore, të cilat mblidhen dhe u transferohen plotësisht ose pjesërisht bashkive nga administrata qendrore. Ekualizimi fiskal bazohet në të ardhurat faktike nga tatim fitimi i thjeshtuar i biznesit të vogël, nga taksa vjetore e automjeteve të përdorura dhe taksa e kalimit të pasurisë për pasuritë e paluajtshme të shitura nga personat juridikë të cilat mblidhen nga agjenci qendrore dhe u transferohen njësive të vetëqeverisjes vendore. Në këtë mënyrë njësitë e vetëqeverisjes vendore sigurohen që të ardhurat që ata mbledhin vetë nuk preken nga sistemi i ekualizimit duke evituar kështu çdo lloj disincitivimi në mbledhjen e taksave. Në vitin 2017, pjesa e të ardhurave nga këto taksa që u janë transferuar njësive të vetëqeverisjes vendore është 1.8 miliardë lekë, dhe të ardhurat kombëtare për frymë (TAKPF), ose mesatarja kombëtare për frymë rezulton 536 lekë për banor, sipas konceptit “banor rezident efektiv”.

Komponenti IV: Sistemi i Ekualizimit të të ardhurave						
Të ardhurat nga taksat e ndara që do të përdoren për ekualizimin e të ardhurave (Biznesi i Vogël + Taksa e Automjeteve + Taksa mbi transferimin e pasurisë nga personat juridik)						1,767,862,764
Të ardhurat kombëtare për frymë (TAKPF), Të ardhura për frymë (TAPF)						536
Nëse NJVV-të kanë TAPF nën	80%	të TAKPF, atëherë ato kompensohen me	100%	të diferencës	Madhësia e ekualizimit fiskal (fondet që duhet të shtohen)	344,605,444
duke u marrë NJVV-ve me të ardhura për frymë mbi	120%	të mesatares kombëtare (TAKPF)	50%	të difirencës	Fondet që efektivisht shkurtohen	271,142,099
Koeficienti i rishpërndarjes						0.79

Njësitë e vetëqeverisjes vendore që kanë të ardhura për frymë (TAPF) nën 80% mesatares kombëtare (TAKPF) prej 536 lekë/frymë, do të kompensohen me 100% të diferencës ndërmjet të ardhurave të tyre për frymë dhe mesatares kombëtare. Kjo llogaritje tregon sa fonde do duhej t’u shtoheshin njësive me të ardhura më të ulta për ti sjellë ato në nivelin prej 429 lekë/frymë (ku $536 \cdot 80\% = 429$ lekë). Për të sjellë të gjitha bashkitë me të ardhura më “të ulta” në nivelin prej 80% të mesatares kombëtare, njësive me të ardhura më të larta se 120% e mesatares kombëtare, (pra me TAPF mbi 643 lekë/frymë) do t’u merret 50% e diferencës midis të ardhurave të tyre për frymë dhe 120% të mesatares kombëtare. P.sh., nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore ka të ardhura për fryme prej 1200 lekë/frymë, sipas formulës së mësipërme asaj do ti zbriten 278 lekë/frymë $\{[(1200 - (120\% \cdot 536)) \cdot 50\% = 278 \text{ lekë/banor}]\}$. Kjo llogaritje në fund tregon sa janë fondet realisht të disponueshme të cilat mund të transferohen nga njësitë me të ardhura më të larta tek ato më të ultat. Sistemi balancohet automatikisht nëpërmjet një koeficienti të rishpërndarjes i cili përcaktohet nga raporti midis fondeve disponibël për ekualizim dhe fondeve të nevojshme për ekualizim. Për vitin 2019, fondet e

nevojshme për ekualizim janë 344,605,444 lekë, ndërkohë që fondet e disponueshme për ekualizim që vijnë nga “taksimi” prej 50% të të ardhurave mbi 536 lekë/frymë i njëjësive me të ardhura më të larta janë 271,142,099 lekë dhe për rrjedhojë koeficienti i rishpërndarjes është 0.79.

7. Shpërndarja e transfertës së pakushtëzuar për Qarqet.

Qarqeve do t’u ndahen 500 milionë lekë, sipas një shume fikse, të barabartë për secilin nga 12 Qarqet, sipas popullsisë rezidente dhe sipas dendësisë së popullsisë në çdo qark kundrejt mesatares kombëtare. Sipas kriterit të parë, 20% e totalit të transfertës së pakushtëzuar të qarqeve (ose 100 milionë lekë) do të shpërndahet si një shumë fikse për rreth 8.3 milionë lekë për secilin nga 12 Qarqet.

Përbërja e transfertës së pakushtëzuar për qarqet	500,000,000
Komponenti I: Shuma fikse për qarqet (në përqindje)	20%
Transferta e pakushtëzuar për t’u ndarë sipas shumës fikse	100,000,000
Shuma fikse e transfertës së pakushtëzuar për çdo qark	8,333,333

Sipas kriterit të dytë, 50% e transfertës së pakushtëzuar (ose 250 milionë lekë) do të ndahet përpjesëtimisht sipas popullsisë rezidente në çdo qark, kundrejt popullsisë totale. Të dhënat për popullsinë e qarqeve ndjekin të njëjtin rregullim të bërë për popullsinë e bashkive.

Komponenti II: Ndarja sipas banorëve rezidentë efektivë (në përqindje)	50%
Transferta e pakushtëzuar që shpërndahet sipas numrit të banorëve rezidentë efektivë	250,000,000
Transferta e pakushtëzuar për frymë (Banorë rezidentë efektivë)	74

Sipas kriterit të tretë, 30% e transfertës së pakushtëzuar (ose 150 milionë lekë) do të ndahen mbi bazën e dendësisë së popullsisë në çdo qark, kundrejt dendësisë mesatare kombëtare.

Komponenti III: Ndarja sipas dendësisë së popullsisë (në përqindje)							30%
Transferta e pakushtëzuar që shpërndahet sipas dendësisë së popullsisë							150,000,000
Mesatarja kombëtare e dendësisë së popullsisë							119 banorë/km ²
Transferta për frymë nga komponenti i dendësisë së popullsisë							188 lekë/banorë
Kufijtë e dendësisë së popullsisë si % ndaj mesatares kombëtare	Koeficientët	Numri i Qarqeve që përfitojnë	Dendësia e popullsisë për grup	Popullsia për çdo grup	Shuma e shtuar për secilin grup	% e shpërndarjes për grup	
Kufiri 1	90%	0,3	4	106.7	918,119	51,828,547	34%
Kufiri 2	65%	0,5	3	77.0	668,919	62,687,560	42%
Kufiri 3	35%	1,0	2	41.5	190,458	35,483,893	24%
Totali			9		1,777,496	150,000,000	

Qarqet me dendësi më të ulët të popullsisë, duke prezumuar kosto më të larta për ofrimin e shërbimeve dhe/ose kapacitet fiskal më të ulët, do të përfitojnë fonde shtesë nëpërmjet koeficientëve të përcaktuar më

sipër për secilin nga tre grupet. Qarqet janë ndarë në tre grupe të ndryshëm sipas raportit mes dendësisë së tyre të popullsisë dhe mesatares kombëtare. Kufijtë e ndarjes së grupeve ndjekin ngjashmërinë e raportit të dendësisë ndaj mesatares kombëtare. Kështu, nëse një Qark ka një dendësi të popullsisë nën 35% të mesatares kombëtare, që nënkupton mesatarisht më pak se 41 banorë për km², kundrejt mesatares kombëtare prej 119 banorë për km², dhe një popullsi prej 93,225 banorësh rezidentë, atëherë popullsia e atij qarku shumëzohet me koeficientin shtesë përkatës (+1) dhe transfertën për frymë prej 188 lekë për banor, duke rezultuar në një shtesë fondesh prej 17,526 lekë (i llogaritur në këtë mënyrë: $93,225 * 1 * 188$).